

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 090/18

KLAGER: Frank Steinsvik
PUBLIKASJON: Lillesands-Posten
PUBLISERINGSDATO: 05.01.2018
STOFFOMRÅDE: Arbeidsliv
SJANGER: Nyhet
SØKERSTIKKORD: Samtidig imøtegåelse, saklighet og omtanke, kontroll av opplysninger, kildekritikk
REGISTRERT: 03.04.2018
BEHANDLET I PFU: 29.08.2018
BEHANDLINGSTID: 146 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Samtykke foreligger fra direkte berørt part.

SAMMENDRAG:

Lillesands-Posten omtalte fredag 5. januar 2018 en arbeidskonflikt ved kirken i Lillesand. Omtalen ved inndelt i flere artikler over flere sider og inngikk også i en dekning over flere dager.

På forsiden var tittelen «Flere legger ned sine verv etter konflikt på kirkekontoret: Går etter konflikt.» Innfelt i et portrettbilde het det:

«Organist Earling Nikolaisen har sagt opp sin stilling etter en konflikt med kirkevergen Hans Egil Hansen. Fem medlemmer i menighetsrådet har lagt ned sine verv, og på Justøya er det samlet inn underskrifter for å beholde organisten. Side 12-15 og 22.»

Hovedtittelen inne i avisen var: «Konflikt i kirken: Organisten har sagt opp - medlemmer i menighetsrådet trekker seg. - Vi mister Earling på grunn av kirkevergen.»

Ingress:

«Organist Earling Nikolaisen har sagt opp sin stilling etter en konflikt med kirkeverge Hans Egil Hansen. Fem av åtte valgte medlemmer i menighetsrådet legger ned sine verv i kjølvannet av saken. 11 av 12 spurte på kirkekontoret svarer i en undersøkelse at de har opplevd konflikt på arbeidsplassen.»

Første avsnitt:

«Earling Nikolaisen, som ble ansatt som fast organist i Lillesand menighet i mars, har sin siste arbeidsdag i menigheten denne uken. Den unge organisten leverte inn sin oppsigelse tidlig i høst. Både tidligere leder av menighetsrådet og tidligere leder av fellesråd har gjennom hele høsten arbeidet for å finne en løsning på konflikten, uten å lykkes. Nå har begge trukket seg fra sine verv.»

Hovedkilde i hovedartikkelen er Torunn Haugen Jerstad. Hun sier innledningsvis:

«- Vi står oppe i en svært vanskelig situasjon for menigheten, hvor vi har fått en etterlengtet, talentfull, populær og godt fungerende organist, som menigheten gleder seg stort over. Og en kirkeverge som driver ham til oppsigelse, sier Torunn Haugen Jerstad.

Hun har i en årrekke vært leder og nestleder av menighetsrådet, før hun i sommer valgte å trekke seg fra ledervervet på grunn av stor arbeidsmengde. Hun var derfor et ordinært medlem da saken om organisten begynte å rulle tidlig i høst. I begynnelsen av desember søkte hun om permisjon fra menighetsrådet, på grunn av den fastlåste situasjonen.»

I den lange artikkelen fremmer hun og andre kraftig kritikk av kirkevergen. Det refereres også fra en agenda som kirkevergen hadde sendt organisten som forberedelse til et møte om organistens utøvelse av jobben. I artikkelen refereres det til denne agendaen, men den gjengis ikke i sin helhet.

I en underartikkel sier den omtalte organisten at han synes det er trist å slutte i jobben. Han sier at han opplever et kirkekontor og en menighet som ikke er samstemte, det er to forskjellige verdener og at det må en endring til, i ledelsessystemet. «- Da jeg fikk lista og så anklagene, følte jeg at her er jeg ikke ønsket. Jeg skrev et motsvar til hver eneste punkt, og grudde meg i ei uke. Da jeg leste opp svarene mine under møtet fikk jeg ingen respons. Derfor leverte jeg inn oppsigelsen, sier Nikolaisen.»

I en egen underartikkel kommer den kritiserte kirkevergen til orde. Denne artikkelen gjengis her i sin helhet:

Får støtte av tillitsvalgt

«Kirkeverge Hans Egil Hansen sier i en uttalelse til Lillesands-Posten at han har støtte fra fellesrådets medlemmer, men at han samtidig trekker lærdom av situasjonen. Både tillitsvalgt og verneombud gir sin støtte til sjefen.

- Som arbeidsgiver sin representant kan jeg ikke svare på de påstander som er rettet mot min person uten å berøre personalsaken. Så selv om jeg veldig gjerne vil svare så er jeg bundet at taushetsplikten om personalsaker og må bare ta imot den skyts som gjøres mot min person, forklarer kirkevergen, etter å ha blitt gitt muligheten til samtidig imøtegåelse av de påstandene som reises mot ham.

- Det jeg kan si er at saken er diskutert i Lillesand kirkelige fellesråd og jeg har fått støtte fra fellesrådets medlemmer. Arbeidsgivers handlinger er tatt opp med Kirkelig Arbeidsgiverorganisasjons advokatfullmektig Mona Sjødal, og hun kan ikke se noe kritikkverdige. Samtidig så vurderer man alltid sine handlinger i ettertid og trekker læring av det, skriver Hansen.

- Jeg opplever at det store flertallet av de som er ansatt i Lillesand kirkelige

fellesråd støtter meg som nærmeste leder. Vi hadde nylig en bedriftshelsetjenesteundersøkelse med Helsehuset Salis hvor de ikke fant noen grunn til ytterligere tiltak. Ti av tolv ansatte som var med på undersøkelsen var fornøyd. Jeg har hatt medarbeidersamtaler med alle ansatte i år – ingen av de har kommet frem med noen som helst klager. Vi hadde i mai en anonym undersøkelse som alle ansatte var invitert til å være med på om psykososiale forhold. Alle som svarte opplevde at det var godt samarbeid på arbeidsplassen, at de trivdes i det sosiale miljøet, at de opplevde støtte fra sine medarbeidere, at de hadde innflytelse på egen arbeidssituasjon og at de hadde støtte og god dialog med sin nærmeste leder. Hovedtillitsvalgte Anne Berit Repstad og verneombud Jorunn Ravnevand har uttrykt støtte til kirkevergen i denne saken, skriver Hans Egil Hansen i sin uttalelse.

Den kom like etter at menighetssekretær Anne Berit Repstad uoppfordret sendte en skriftlig henvendelse til Lillesands-Posten, hvor hun opplyste om at hun er tillitsvalgt for arbeidstakerorganisasjonen Delta på Lillesand kirkekontor og støtter kirkevergens håndtering av personalsaker.

– Kirkevergen har hatt medarbeidersamtaler og medarbeiderundersøkelser og fulgt disse opp. Han har gjennom året stått i bresjen for mange fellesskapsbyggende aktiviteter for de ansatte. Som tillitsvalgt opplever jeg en god kommunikasjon med kirkevergen som leder, skriver Repstad.

Lillesands-Posten har også vært i kontakt med kirkekontorets verneombud, Jorunn Ravnevand.

– Som verneombud har jeg forholdt meg til lovverket. Organisten ønsket aldri min involvering i saken, sier Ravnevand.

Også Ravnevand har sendt Lillesands-Posten en bekreftelse på at hun opplever god kommunikasjon med kirkevergen. Hun sier seg samtidig enig i det Anne Berit Repstad skriver.»

KLAGEN:

Klageren klager med skriftlig samtykke fra den navngitte kirkevergen. Av dokumentene framgår det at klageren selv er kirkeverge, i en annen del av landet. Klageren skriver:

«Lillesands-Posten har de siste ti ukene kjørt en massiv kampanje for å få fjernet kirkeverge i Lillesand, Hans Egil Hansen, fra sin stilling. Bakgrunnen for saken er at en kirkelig tilsatt, organist Earling Nikolaisen, medio september ble innkalt til et møte med arbeidsgiver for veiledning i forhold til organistens utøvelse av sitt arbeid. I forkant av møtet ble organisten tilsendt en agenda med 10 punkter som skulle tas opp. Der ble presisert at det ikke var et drøftingsmøte med tanke på oppsigelse, men forhold der man mente organisten hadde forbedringspotensiale. Organistens reaksjon på denne innkallingen og nevnte møte var å si opp sin stilling. (...) Saken ble mediasak etter pågående journalistikk fra Lillesands-Postens side. Gjenstand for denne klagen er første oppslaget de har 5. januar 2018 hvor saken får hele forsiden og fem sider inni. Saken har vært viet tilsvarende flate i månedene etter, med flere forsider og ledere, og flere titalls sider i en publikasjon som kommer ut kun to dager i uken.»

Klagerer anfører at avisen må ha jobbet med saken lenge, gitt den omfattende dekningen, men den angrepne kirkevergen fikk ifølge klagen bare 3-4 timer fram til deadline til å si sine kommentarer. «Oppslaget dreier seg om en betent personalsak. Avisen er inneforstått med at arbeidsgiver har taushetsplikt, og har selv ikke problematisert dette før de tar inn hva som fremstår som rene partsinnlegg i artikkelform. Hansen blir heller ikke forelagt angrepene som vil komme. Skal Hansen kunne ha anledning til samtidig imøtegåelse, må han få innsyn

i beskyldningene og tid til konferere med sakkyndig på taushetsplikt og egen styreleder, for å unngå at han bryter loven eller går utover sine fullmakter. Dette vet selvfølgelig journalisten som heller ikke har sørget for at Nikolaisen har løst sin tidligere arbeidsgiver fra taushetsplikten. Der er trygg PFU-praksis på at retten til samtidig imøtegåelse ikke bare er en journalistisk pliktøvelse. Anledningen skal være reell. Når en journalist jobber i ukevis på en sak som i sum utgjør et karakterdrap på Hans Egil Hansen som kirkelig leder, kan anledningen til samtidig imøtegåelse umulig være oppfylt med en Facebook-melding et par-tre timer før deadline.»

Klager mener også at punkt 4.1 om saklighet og omtanke må være brutt. Han peker på at det dreier seg om et massivt angrep på kirkevergen. Kjernen i angrepet er en agenda på 10 punkter for et møte med organisten som førte til at organisten sa opp. Vi blir side opp og side ned fortalt hvor forferdelig denne agendaen var, men vi får altså ikke se agendaen. Vi har bare organistens og den tidligere menighetsrådslederens ord for det. Hvorfor trykker ikke avisen agendaen? Med seks siders dekning kan det neppe skyldes plassmangel. Kjensgjerningen er at agendaen ville i seg selv vært en imøtegåelse av påstandene i artiklene, og ville gitt et nyansert bilde av kirkevergen som en romslig leder som forsøker å veilede en tilsatt der andre kan hende ville avsluttet arbeidsforholdet. Lillesands-Posten sitter selv på nevnte agenda og vet at den ikke gir dekning for det massive angrepet over seks sider, tvert i mot.

«Det man gjør her er å underslå faktum for å få en bestemt vinkling. Hensikten er å ta Hans Egil Hansen. Det er ikke særlig saklig eller omtenkstomt. Man unnlater også å problematisere at Torunn Haugen Gjerstad som fronter saken over tre sider inni avisen, selv har søkt Hans Egil Hansens stilling flere ganger uten å nå opp. Ikke et kritisk spørsmål til hennes motivasjon. Ikke nevnt med et ord i den omfangsrrike dekningen. Å underslå faktum for å skape et bestemt inntrykk er ikke saklig. Når dette inntrykket kan koste en mann anseelsen og jobben, legger man ikke vekt på omtanke i innhold og presentasjon.

Klager mener avisens unnlattelse av å gjengi den omtalte agendaen også kan innebære brudd på punkt 3.2 om kontroll av opplysninger. Den omtalte agendaen er vedlagt saksdokumentene.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Lillesands-Posten avviser klagen og understreker at den ikke har noe imot kirkevergen som person, men at den kritikken som er rettet mot ham er godt innenfor det en toppleder må svare for. Avisens intensjon har vært å opplyse og forklare saken. Om klagen på manglende mulighet til samtidig imøtegåelse heter det i avisens tilsvarende svar at det ikke er korrekt at kirkevergen kun fikk 3-4 timers frist til å svare:

«Vi har ikke på noe tidspunkt forsøkt å rushe frem saken og har heller ikke gitt korte tidsfrister. Dette var ikke en sak som vi måtte ha ferdig til en bestemt utgave, men vi satte den på trykk etter at vi hadde innhentet alle de svar og tilsvare vi fant ønskelig og nødvendig.

Saken endte altså opp på trykk 5. januar.

Tidligere i prosessen var vi blitt kontaktet av en ansatt ved kirkekontoret som mente vi ikke burde skrive om saken. Tirsdag 2. januar var vi i kontakt med vedkommende og bekreftet at vi holdt på med saken og at vi ønsket å komme i kontakt med kirkevergen.

Onsdag 3. januar tok vi kontakt med kirkevergen på messenger. Det er en kanal journalisten og kirkevergen jevnlig har kommunisert gjennom.»

Under følger deler av kommunikasjonen, slik avisen har oversendt den i sitt tilsvarende:

«Lillesands-Postens journalist: Hei Hans Egil! Jorunn fortalte kanskje at vi jobber med en sak om den leie situasjonen i menigheten, og at jeg gjerne ville ha en prat med deg? Har du anledning til det i løpet av dagen? Hvis du synes det er greiest å få noen spørsmål skriftlig, kan jeg evt sende dem til deg?»

Kirkevergen: Det er en personalsak – ingen kommentar

Lillesands-Postens journalist: Skjønner! Men det blir reist en del anklager mot din lederstil fra ulike hold. Det er ikke taushetsbelagt, og du har krav på å få tilsvarende. Ønsker du ikke å kommentere dette heller?»

Kirkeverge: Kan jeg få se anklagene?»

Lillesands-Postens journalist: Selvfølgelig. Jeg sender deg en mail om litt.»

Følgende mail ble så sendt kirkevergen:

«Dette er påstandene vi mener du har krav på samtidig imøtegåelse på:

"Vi har fått en etterlengtet, talentfull, populær og godt fungerende organist, som menigheten gleder seg stort over. Og en kirkeverge som driver ham til oppsigelse."

".. Nikolaisen bes melde det inn dersom han ønsker en bisitt. Samtidig fikk han muntlig beskjed om ikke å ta med seg fagforeningen. Vedlagt var en agenda for møtet, med ti punkter.

- Det var et skriv med ti punkter som vil være naturlig å oppfatte som anklager, og en innkallelse til forveksling lik første varsel i en oppsigelsessak. Punktene er fulle av feil og tvetydigheter, kun med hold i noen bagateller som burde vært løst med vennlige samtaler."

" – Tvang til andakt er et eksempel på håndteringen som Earling ble møtt med."

"Earling ble aldri invitert til møtene eller til å delta på spørreundersøkelsen som bedriftshelsetjenesten gjennomførte i etterkant av varselet."

"Tallmaterialet i kartleggingen stemmer ikke med konklusjonen kirkevergen viser til"

" – Earling er ikke godt nok ivare tatt under oppsigelsestiden. Fellestrådet og kirkevergen, som bærer hovedansvaret for å ivareta ansatte, har sviktet"

"I møtet vi hadde med kirkevergen tidligere i høst, ba jeg kirkevergen om å ta initiativ overfor organisten og beklage møteinnkallingen. Det lovet han at han skulle gjøre. Men beklagelsen kom aldri. Da jeg etter noen uker utfordret kirkevergen på om han hadde tatt initiativ overfor Earling slik han hadde lovet, fikk jeg skriftlig tilbakemelding om at hans tolkning var at han som kirkeverge var "tatt av saken". Da jeg spurte ham hvordan det var mulig for ham med personalansvar å ende opp i en slik tolkning, fikk jeg ikke noe svar."

Dersom du har noe å tillegge utover dette, står du selvsagt fritt til det. Vi er opptatt av at alle sider av saken skal komme så godt frem som mulig.».

Kirkevergen svarte:

«Hei igjen Heidi. Her er mitt svar:

"Som arbeidsgiver sin representant kan jeg ikke svare på de påstander som er rettet mot min person uten å berøre personalsaken, så selv om jeg veldig gjerne vil svare så er jeg bundet av taushetsplikten om personalsaker og må bare ta imot den skyts som gjøres mot min person. Det jeg kan si er at saken er

diskutert i Lillesand kirkelige fellesråd og jeg har fått støtte fra fellesrådets medlemmer. Arbeidsgivers handlinger er tatt opp med Kirkelig Arbeidsgiverorganisasjons advokatfullmektig Mona Sjødal og hun kan ikke se noe kritikkverdige. Samtidig så vurderer man alltid sine handlinger i ettertid og trekker læring av det.

Jeg opplever at det store flertallet av de som er ansatt i Lillesand kirkelige fellesråd støtter meg som nærmeste leder. Vi hadde nylig en bedriftshelsetjenesteundersøkelse med Helsehuset Salis hvor de ikke fant noen grunn til ytterligere tiltak. Ti av tolv ansatte som var med på undersøkelsen var fornøyd. Jeg har hatt medarbeidersamtaler med alle ansatte i år – ingen av de har kommet frem med noen som helst klager. Vi hadde i mai en anonym undersøkelse som alle ansatte var invitert til å være med på om psykososiale forhold. Alle som svarte opplevde at det var godt samarbeid på arbeidsplassen, at de trivdes i det sosiale miljøet, at de opplevde støtte fra sine medarbeidere, at de hadde innflytelse på egen arbeidssituasjon og at de hadde støtte og god dialog med sin nærmeste leder.

Hovedtillitsvalgte Anne Berit Repstad og verneombud Jorunn Rønnevand har uttrykt støtte til kirkevergen i denne saken."

Dette er min uttalelse. Jeg hadde satt pris på om det blir gjentatt ordrett slik det er skrevet.

Med vennlig hilsen Hans Egil Hansen, Kirkeverge»

Deretter fulgte en dialog om hvordan hans tilsvare skulle presenteres.

Videre i tilsvaret: «Ikke på noe tidspunkt ga kirkevergen uttrykk for behov for mer tid eller ønske om å konsultere andre. Tvert imot mener vi dialogen viser at han følte seg vel ivaretatt og at resultatet ble som ønsket. Vi hadde også tilsvare fra leder av kirkelig fellesråd og med uttalelser fra verneombud og tillitsvalgt om deres støtte til kirkevergen.»

(...)

«Vi kjenner oss som sagt ikke igjen i at saken er et massivt angrep på kirkevergen, men misnøye med hans lederstil er et argument vi ble møtt med fra flere av våre kilder (både ansatte og valgte representanter som det fremgår av saken). Vi har etter vår mening laget en grundig sak med relevante kommentarer fra involverte parter på begge sider. Det hører med til historien at fellesrådet og kirkevergen også sendte en beklagelse for håndteringen av saken, noe vi selvfølgelig omtalte. Vi har som sagt ikke mottatt noe ønske fra impliserte parter om ytterligere presiseringer, heller ikke noe ønske om å trykke de ti punktene – som vi for øvrig ikke har i skriftlig form, men som er blant dokumentene vi har fått studere i forkant av reportasjen.»

Klageren opprettholder klagen. Om imøtegåelsesfristen skriver han: «Det fremgår av dokumentasjonen at første henvendelse til Hans Egil Hansen var under lunsjen 3. januar 2018, svarfrist var innen kl. 0900 dagen etter. Dette gir Hansen 4-5 timer å sette seg inn i de til dels grove påstandene fremsatt mot ham, avklare forholdet til taushetsplikt han har påberopt seg med jurist i arbeidsgiverorganisasjon, samt avklare med eget styre i hvilken grad han kan tangere opp i mot taushetsplikt. Dette mellom andre arbeidsoppgaver. Der antas å være utvilsomt at dette er snaut med tid, særlig sett opp i mot at LP har jobbet lenge med denne saken, og etter eget sigende ikke er under tidspress selv om de setter Hansen under det. Jeg opprettholder påstanden om at man her har forbrutt seg mot VVP 4.14. Det at man har sluppet inn leserinnlegg fra andre noen uker i etterkant oppfyller ikke kravet til samtidig imøtegåelse, og reparerer ikke tidligere forsømmelser.»

Videre gjentar klager at de påklagede oppslagene må karakteriseres som massive og i strid

med punktene 4.1 og 3.2 i Vær Varsom-plakaten. «Når han viser til at taushetsplikt er en utfordring i forhold til å kommentere burde Lillesands-Posten gått tilbake til den/de som angriper under skjerming av taushetsplikt og bedt dem løse Hansen fra denne. I mangel av dette burde man ikke kjørt saken. Det kan umulig være god presseskikk å opptre som oppslagstavle for alle mulige slags personangrep uten selv å stille kritiske spørsmål til avsenderen, og uten å stille som vilkår for publisering at avsenderen løser den som er gjenstand for kritikken fra taushetsplikten slik at vedkommende faktisk kan svare.»

Klageren mener også et avisen burde satt på trykke den omtalte agendaen på ti punkter og dermed tydeligere synliggjort ha det hele handlet om.

Lillesands-Posten mener den oversendte dialogen (gjengitt i avisens første tilsvare) mellom Lillesands-Postens journalist og kirkevergen viser at sistnevnte har hatt rikelig med tid til å gi sitt ønskede tilsvare. «Det var ingen hemmelighet at vi jobbet med saken. Dialogen viser at kirkekontoret var kjent med at vi arbeidet med konflikten som altså hadde pågått i flere måneder før lokalavisen skrev om den. Kirkevergens svar viser for øvrig at han har hatt dialog med flere utenforstående rådgivere i saken.»

Avisen anfører også at kirkevergen aldri ga uttrykk for at han hadde behov for mer tid, «men dersom han hadde hatt det, så hadde vi nok hatt forståelse for det. Så er det riktig at vi ønsket å få en avklaring før torsdag morgen, men det må sees i lys av at kirkevergen var uklar på om han ønsket å kommentere saken i det hele tatt eller ikke. Vi ønsket jo helst å ta en prat med kirkevergen og sette av tid til det. Torsdag morgen avgjør vi sidetall på fredagens avis og legger rammene for denne utgaven.»

Videre: «Vi kjenner oss ikke helt igjen i beskrivelsen av saken og vil klart avvise at vi har satt på trykk påstander som vi vet er usannheter. Ingen har så langt gitt oss eksempler på hva det i så fall skulle være. Det er heller ikke riktig at vi har vært kritisk til den ene parten i saken og ukritisk til den andre. De fleste momentene Steinsvik tar opp i sin klage kommer klart frem i vår artikkel og også senere saker, det gjelder både svikt i føring av timelister og klage på dårlig tilgjengelighet med mer. Stridens kjerne er delvis om dette er alvorlige forhold eller mindre ting.»